

**ОСНОВНІ ФАКТОРИ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ
НА МІЖНАРОДНУ БЕЗПЕКУ
ЯК ОСНОВУ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Бурма Олексій Віталійович

*адвокат, здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Філюк Роман Олександрович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Співпраця України із міжнародною спільнотою в сфері забезпечення національної безпеки є надзвичайно важливою. Зокрема, вона сприяє отриманню міжнародної підтримки, доступу до фінансових, військових, інформаційних ресурсів, розвитку партнерських відносин та інтеграції у світове товариство на різних рівнях, ізоляції росії у міжнародних відносинах тощо. На сьогоднішній момент криза архітектури міжнародної безпеки не дозволяє у повній мірі досягти Україною цілей відновлення національної безпеки. Саме недоліки системи міжнародної безпеки загалом зумовили можливість збройної агресії росії проти української держави, адже окупація частини її територій у 2014 р. не викликала адекватної реакції міжнародної спільноти та не зумовила притягнення рф до міжнародної відповідальності. Враховуючи зауважене вважаємо, що роль архітектури міжнародної безпеки, як фактору забезпечення національної безпеки держави є ключовою у сучасному світі, оскільки взаємодія міжнародних відносин і внутрішньополітичних процесів стає все більше важливою для глобальної стабільності і безпеки у світі.

В умовах системної кризи міжнародного права відбувається формування багатопольярного світу, змінюється архітектура міжнародної безпеки із зменшенням рівня домінування окремих держав та використання їх політичного, економічного і військового потенціалу для вирішення міжнародних безпекових проблем. Воєнна агресія росії проти України підтвердила тезу, що наявні міжнародні безпекові правила та інститути втрачають свою дієвість, а політико-дипломатичні засоби забезпечення безпеки є малоєфективними, відбувається девальвація ролі міжнародних колегіальних інститутів безпеки (ООН, ОБСЄ та ін.) та їх витіснення відповідними коаліційними суб'єктами міжнародних відносин

(НАТО, ЄС) [2, с. 182]. При цьому, у протистоянні російській агресії забезпечення національної безпеки силами лише України не вбачається можливим, адже сторони конфлікту мають різний військовий, економічний та політичний потенціал і без задіяння механізму міжнародної безпеки реалізувати цілі та основні засади державної політики національної безпеки для нашої країни наразі недосяжно [6].

Слід відмітити негативний вплив на архітектуру міжнародної безпеки таких факторів, як:

- міжнародні конфлікти та війни, тероризм;
- вплив країн-агресорів та агентів їх впливу на інституційну складову системи міжнародної безпеки;
- поширення зброї масового знищення, зокрема програми ядерної зброї Північної Кореї та Ірану;
- збільшення населення окремих країн (до країн зі значним приростом населення відносяться Індія, Пакистан, Ефіопія, Нігерія, Конго);
- значний розвиток економік окремих держав впливає на геополітичний баланс сил, світове лідерство та регіональний розвиток країн;
- конкурентна боротьба за ринки збуту, зокрема, між США, Китаєм, Німеччиною, Японією та Індією;
- фрагментація міжнародно-правового середовища шляхом укладання двосторонніх угод, розвитку регіональних систем, ігнорування міжнародних норм та принципів;
- суперництво між США, Китаєм та росією у сфері розширення географії впливу;
- кліматичні зміни і екологічні проблеми та ін.

У 2022 р. Європарламент прийняв резолюцію про визнання росії «державою-спонсором тероризму» та «державою, яка використовує засоби тероризму». Зокрема, автори резолюції зауважують, що в ході російсько-української війни росія здійснює невибіркові атаки на українську цивільну інфраструктуру та житлові райони, на окупованих територіях відмічаються факти катування, викрадення, страти цивільних та військовополонених, сексуальні насильства, масові вбивства. Також, рф спричинила гуманітарну кризу та знищення 95% міста у Маріуполі, позбавляє українців доступу до енергоресурсів (газу, електрики, тепла, води, мобільного зв'язку та Інтернету), що є «актами терору проти українського населення та є воєнними злочинами» [4]. Проте, у зв'язку з відсутністю відповідної нормативно-правової бази у Європейському Союзі, а саме правового механізму «визнання третьої країни держави, яка підтримує тероризм», застосування санкцій та заходів ізоляції щодо росії зазначена вище резолюція за собою не тягне.

Окремо значення на вплив архітектури міжнародної безпеки має глобальна регіоналізація, а саме об'єднання країн в регіональні блоки,

альянси, організації та об'єднання з метою співпраці, координації дій та спільного вирішення економічних, політичних, соціальних і безпекових питань на регіональному рівні. Прикладами таких регіональних утворень є Європейський Союз, Association of Southeast Asian Nations, Asia-Pacific Economic Cooperation, Southern Common Market. Даний процес ґрунтується на прагненні до глобального лідерства у регіоні окремих країн із значним геополітичним імперативом, який включає в себе географічне положення, територіальні характеристики, наявність природних ресурсів, стратегічних інтересів та позиції у міжнародних відносинах, також може враховувати історичні, культурні, політичні та економічні чинники зовнішніх відносин країни. Наразі відмічається нехтування окремими державами принципів та норм міжнародного права, рішень міжнародних організацій та міждержавних угод і домовленостями. Наприклад, росія порушила Будапештський меморандум (1994 р.), щодо гарантії безпеки та територіальної цілісності України в обмін на її ядерне роззброєння [6]

Одним із недоліків інституційної складової міжнародної безпеки є можливість блокування країною-агресором та її країнами-сателітами рішень міжнародних організацій і відсутність дієвого механізму виключення їх із складу міжнародних організацій. Зокрема, росія після двох років повномасштабних воєнних дій проти України до сих пір є членом ООН, Організації з безпеки та співробітництва у Європі, Ради безпеки ООН, МАГАТЕ, G20 та ін.

Зауважимо, що вказані вище фактори зумовлюють необхідності створення нових універсальних механізмів забезпечення міжнародної безпеки, які в свою чергу змінюють механізм національної безпеки окремих країн з урахуванням довгострокового прогнозу міжнародної ситуації у світі та на регіональному рівні. Адже, серед основних задач держави, окрім забезпечення правопорядку та законності, сталого соціально-економічного розвитку, здійснення зовнішньої політики та ін., одне із провідних місць займає забезпечення національної безпеки, метою якої є подолання внутрішніх та зовнішніх загроз, збереження і зміцнення суверенітету та територіальної цілісності. Складовими елементами національної безпеки держави є військова, політична, економічна, соціальна, інформаційна та екологічна безпека країни.

Література:

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 16.02.24).

2. Житник О. М., Гриценко А. А. Вплив трансформації архітектури міжнародної безпеки на формування державної політики національної безпеки в умовах формування нового світового порядку: концепція

управління майбутнім. *Право та державне управління*. 2019. № 2 (35), том 1. С. 181–190.

3. Країна-спонсор тероризму: що означає такий статус і хто у світі його вже отримав. *CHAS.NEWS*. URL: <https://chas.news/current/yak-kraini-sponsori-terorizmu-otrimali-svii-status-ta-chi-priednaetsya-do-nih-rosiya> (дата звернення: 08.02.24).

4. Європарламент визнав Росію державою-спонсором тероризму. Що це значить. *BBC.NEWS*. Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-63730807> (дата звернення: 11.02.24).

5. Shkuta O. Peculiarities of the Investigator's Interaction with the Operational Subdivisions of law Enforcement Authorities in the Investigation of Illegal Reproduction and Restrictions *European Reforms Bulletin*. 2021. № 2. С. 106–110. <https://dspace.oduvs.edu.ua/bitstreams/bb8f5efe-2a29-4440-b3ad-d79b0862bfcc/download>

6. Oleh Shkuta, Maksym Korniienko, Mykola Yankovyi (2022) Foreign experience of preventing military and economic crimes. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 8 № 4. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», (2022). P. 185–190. <http://baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/1937/1946>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-425-5-9>

MANAGEMENT OF CORRUPTION RISKS IN THE EVENT OF A CONFLICT OF INTEREST AMONG OFFICIALS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Vypriytsky Andrii Oleksiyovych,
Candidate of Legal Sciences, Associate Professor

Corruption is a negative social phenomenon, a source of economic, political and social risks for the Ukrainian people. First of all, the destructive effect of corruption is manifested in the decline of the prestige and authority of the government at all levels, the destruction of the moral foundations of society, the merging of the corrupt part of public officials with shadowy criminal circles, the danger of the development of pseudo-civil social relations [1, p. 55].

The reasons that cause and provoke corruption can be revealed through the establishment of factors of corruption, namely phenomena, processes, factors that exert a determining influence on the specified anti-social phenomenon. Factors of corruption are distinguished by areas of distribution and content:

1. Political: miscalculations in reform policy; political instability, instability of political institutions; imbalance of powers and functions of branches